

ANEKS 1
SPORAZUMU O IZMJENI I PRISTUPANJU
CENTRALNOEVROPSKOM SPORAZUMU O SLOBODNOJ TRGOVINI

Konsolidirana verzija
Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006)

PREAMBULA

Republika Albanija, Bosna i Hercegovina, Republika Bugarska, Republika Hrvatska, Republika Makedonija, Republika Moldova, Republika Crna Gora, Rumunija, Republika Srbija i Misija privremene uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu, u ime Kosova, u skladu sa Rezolucijom 1244 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda (u daljem tekstu „Strane“),

Potvrđujući svoju opredijeljenost za pluralističku demokratiju baziranu na vladavini zakona, ljudskim pravima i fundamentalnim slobodama;

Potvrđujući svoju opredijeljenost za načela tržišne ekonomije koja predstavlja osnovu njihovih ekonomskih odnosa;

Imajući u vidu Višegradsku deklaraciju od 15. februara, 1991. godine, Krakovsku deklaraciju od 6. oktobra 1991. godine, Poznanjsku deklaraciju od 25. novembra 1994. godine i Zagrebačku deklaraciju od 29. novembra 2005. godine usvojene kao rezultat sastanaka najviših predstavnika Strana CEFTA-e;

Potvrđujući svoju opredijeljenost za Konačni akt Konferencije o sigurnosti i saradnji u Evropi, Parišku povelju, a posebno načelima sadržanim u završnom dokumentu Banske konferencije o ekonomskoj saradnji u Evropi;

S obzirom na principe sadržane u Memorandumu o razumijevanju o liberalizaciji i olakšavanju trgovine od 27. juna 2001. godine koji su usvojile Strane pod pokroviteljstvom Pakta stabilnosti za Jugoistočnu Evropu, te na rezultirajuću mrežu bilateralnih sporazuma o slobodnoj trgovini koji su zaključeni između njih;

Izražavajući svoju spremnost da sarađuju jedna s drugom u traženju puteva i načina za jačanje procesa ekonomske integracije u Evropi;

Odlučne, u tom smislu, da ukinu prepreke svojoj međusobnoj trgovini u skladu sa odredbama Marakeškog Sporazuma o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (u daljem tekstu „WTO“), te da postepeno uspostave bliže trgovinske odnose;

Želeći da stvore povoljne uvjete za razvoj i diverzifikaciju trgovine između Strana, te za unaprjeđenje trgovinske i ekonomske saradnje u područjima od zajedničkog interesa na osnovama jednakosti, međusobne koristi, nediskriminiranja i međunarodnog prava;

Ubijedene da će ovaj Sporazum potsticati intenziviranje međusobno korisnih ekonomskih odnosa između Strana te doprinijeti procesu integracije u Evropi;

Želeći da doprinesu razvoju odnosa svake Strane prema Evropskoj uniji i integraciji u multilateralni trgovinski sistem;

Odlučne da vode svoje međusobne trgovinske odnose u skladu sa pravilima i disciplinama WTO-a bez obzira da li su ili nisu članice WTO-a;

Uzimajući u obzir da se ni jedna odredba ovog Sporazuma ne može tumačiti tako da oslobađa Strane od njihovih obaveza u drugim međunarodnim sporazumima, posebno WTO-a,

Odlučile su kako slijedi:

Član 1 Ciljevi

1. Strane će uspostaviti područje slobodne trgovine u skladu sa odredbama ovog Sporazuma te u skladu sa relevantnim pravilima i procedurama WTO-a. Područje slobodne trgovine bit će uspostavljeno u prijelaznom periodu koji završava najkasnije 31. decembra 2010. godine.
2. Ciljevi ovog Sporazuma su:
 - a. Konsolidovati u jedan sporazum postojeći nivo liberalizacije trgovine postignut kroz mrežu bilateralnih sporazuma o slobodnoj trgovini koji su već zaključeni između Strana;
 - b. Poboljšati uvjete za dalje podsticanje ulaganja uključujući direktna strana ulaganja;
 - c. Širiti trgovinu robama i uslugama, te unaprjeđivati ulaganja kroz pravična, jasna, stabilna i predvidiva pravila;
 - d. Ukinuti barijere i poremećaje u trgovini, te olakšati kretanje roba u tranzitu i prekogranično kretanje roba i usluga između teritorija odnosnih Strana;
 - e. Osigurati pravične uvjete konkurencije koji utiču na trgovinu i ulaganja i postepeno otvoriti tržišta javnih nabavki Strana;
 - f. Osigurati odgovarajuću zaštitu prava intelektualnog vlasništva u skladu sa međunarodnim standardima;
 - g. Osigurati efikasne procedure za provođenje i primjenu ovog Sporazuma; i
 - h. Time doprinijeti harmoničnom razvoju i proširenju svjetske trgovine.

POGLAVLJE I OPĆE OBAVEZE KOJE SE ODNOSU NA TRGOVINU SVIM ROBAMA

Član 2 Polazne carine

1. Kombinirana nomenklatura roba (u daljem tekstu «CN») primjenjivat će se na klasifikaciju roba u trgovini između Strana obuhvaćenih ovim Sporazumom.
2. Polazna carina za svaki proizvod na koju će se primjenjivati postepena smanjenja definirana u ovom Sporazumu, bit će carina koja se stvarno primjenjuje u trgovini između Strana na dan koji prethodi stupanju na snagu ovog Sporazuma.
3. Strane će dostaviti jedna drugoj svoje polazne carine.
4. Ako se nakon datuma potpisa ovog Sporazuma, primijeni bilo kakvo sniženje carina definirano u stavu 2, a posebno nakon sniženja *erga omnes* carina koje rezultira iz sporazuma o carinama zaključenog kao rezultat članstva u WTO-u ili kao rezultat pregovora o carinama u okviru WTO-u, ta snižena carina će zamijeniti polaznu carinu pomenutu u stavu 2 ovog člana od dana od kojeg se takva sniženja primjenjuju.
5. Snižene carine obračunate u skladu sa stavovima 2 i 4 ovog člana primjenjivat će se zaokružene na prvu decimalu. Strana koja ne koristi prvo decimalno mjesto zaokružiti će carinu na cijele brojeve u skladu sa aritmetičkim pravilima. Prema tome, svi brojevi koji iza decimalne tačke imaju 50 ili manje bit će zaokružene naniže do najbližeg cijelog broja, a svi brojevi koji iza decimalne tačke imaju više od 50 bit će zaokružene naviše do najbližeg cijelog broja.

Član 3

Količinska ograničenja

1. Na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma bit će ukinuta sva količinska ograničenja uvoza i izvoza i mjere jednakog efekta u trgovini između Strana.
2. Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma neće se uvoditi nova količinska ograničenja uvoza i izvoza i mjere jednakog efekta u trgovini između Strana.

Član 4

Izvozne carine

1. Strane će ukinuti sve izvozne carine, takse jednakog efekta carinama i izvozne takse fiskalne prirode u trgovini između Strana na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma.
2. Neće se uvoditi nove izvozne carine, takse jednakog efekta i izvozne takse fiskalne prirode u trgovini između Strana od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma.

Član 5

Uvozne carine: Klauzula mirovanja

Neće se uvoditi nove uvozne carine, takse jednakog efekta uvozne carine fiskalne prirode, niti će one koje se već primjenjuju biti povećane u trgovini između Strana, od dana koji predhodi potpisu ovog Sporazuma.

Član 6

Carinske takse

Od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Strane će u njihovoj međusobnoj trgovini ukinuti carinske takse koje nisu sukladne sa članom VIII Općeg sporazuma o carinama i trgovini 1994 (u daljem tekstu «GATT») i bilo koje druge slične takse.

POGLAVLJE II

INDUSTRIJSKI PROIZVODI

Član 7

Obim

Odredbe ovog Poglavlja će se primjenjivati na industrijske proizvode porijeklom iz Strana. Izraz „industrijski proizvodi“ označava, za potrebe ovog Sporazuma, proizvode razvrstane unutar Poglavlja 25 do 97 CN-a, sa izuzetkom proizvoda navedenih u Aneksu 1 ovom Sporazumu.

Član 8

Uvozne carine: Ukidanje

1. Strane će ukinuti sve uvozne carine, sve takse jednakog efekta i sve uvozne takse fiskalne prirode u trgovini između Strana na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma, na sve proizvode osim onih koji podliježu bilateralnim koncesijama kako je navedeno u Aneksu 2.
2. Za proizvode navedene u Aneksu 2 uvozne carine, sve takse jednakog efekta kao i carine i sve uvozne takse fiskalne prirode u trgovini između Strana postepeno će se smanjivati i ukinuti u prijelaznom periodu koji završava 31. decembra 2008. godine u skladu sa rasporedima navedenim u tom Aneksu.

POGLAVLJE III
POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

Član 9
Obim

Odredbe ovog Poglavlja će se primjenjivati na poljoprivredne proizvode porijeklom iz Strana. Izraz „poljoprivredni proizvodi“ označava, za potrebe ovog Sporazuma, proizvode razvrstane unutar Poglavlja 1 do 24 CN-a i proizvode navedene u Aneksu 1 ovom Sporazumu.

Član 10
Uvozne carine

1. Uvozne carine, sve takse jednakog efekta i druge uvozne takse fiskalne prirode na proizvode navedene u Aneksu 3 ovom Sporazumu bit će snižavane ili ukinute u skladu sa rasporedima navedenim u tom Aneksu.
2. Strane će primjenjivati carinu Najpovlaštenije nacije (u daljem tekstu «MFN») na uvoz proizvoda navedenih u Aneksu 3 kada je ona niža od preferencijalnih carina navedenih u Aneksu 3.
3. Strane će razmotriti unutar Zajedničkog odbora mogućnosti davanja jedna drugoj dodatnih koncesija ne kasnije od 1. maja 2009. godine.

Član 11
Koncesije i poljoprivredne politike

1. Bez štete za koncesije dane prema članu 10, odredbe ovog Poglavlja neće ni na koji način ograničavati provođenje odgovarajućih poljoprivrednih politika Strana ili preduzimanje bilo kojih mjera u skladu sa tim politikama, uključujući provođenje sporazuma u okviru WTO-a.
2. Strane će odmah informirati Zajednički odbor o promjenama u svojim odgovarajućim poljoprivrednim politikama koje provode ili mjerama koje primjenjuju, a koje mogu uticati na uvjete trgovine poljoprivrednim proizvodima među njima kako je predviđeno u ovom Sporazumu. Na zahtjev jedne Strane održat će se hitne konsultacije kako bi se ispitala situacija.
3. Bez obzira na član 21, stav 2, sve Strane će se suzdržati od korištenja izvoznih subvencija, te će ukinuti bilo koje takve postojeće subvencije u međusobnoj trgovini.

Član 12
Sanitarne i fitosanitarne mjere

1. Prava i obaveze Strana koje se odnose na primjenu sanitarnih i fitosanitarnih mjera bit će uređeni WTO Sporazumom o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera.
2. Strane će sarađivati na polju sanitarnih i fitosanitarnih mjera, uključujući i veterinarska pitanja, sa ciljem primjene relevantnih propisa na nediskriminirajući način. Svaka Strana će, na zahtjev druge Strane, osigurati informacije o sanitarnim i fitosanitarnim mjerama.
3. Tamo gdje je to moguće, Strane će stupiti u pregovore kako bi zaključile sporazume o harmonizaciji ili međusobnom priznavanju u vezi sa ovim pitanjima u skladu sa relevantnim odredbama WTO Sporazuma o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera, i drugih relevantnih međunarodnih sporazuma.
4. Bilo koje pitanje koje proizađe iz primjene ovog člana rješavat će se u skladu sa odredbama člana 42.

POGLAVLJE IV
TEHNIČKE BARIJERE ZA TRGOVINU

Član 13
Tehničke barijere u trgovini

1. Prava i obaveze Strana koje se odnose na primjenu tehničkih barijera u trgovini, bit će uređeni WTO Sporazumom o tehničkim barijerama trgovini, osim ukoliko nije drugačije uređeno ovim članom.
2. Strane se obavezuju da identificiraju i ukinu nepotrebne postojeće tehničke barijere u trgovini u smislu značenja WTO Sporazuma o tehničkim barijerama u trgovini. Zajednički odbor, ili posebni odbor za pitanja tehničkih barijera u trgovini, koji može biti uspostavljen u skladu sa članom 41, stavom 5, nadgledat će proces ukidanja nepotrebnih tehničkih barijera u trgovini.
3. a. Strane se obavezuju da neće uvoditi nove nepotrebne tehničke barijere trgovini. One će sarađivati, unutar Zajedničkog odbora, ili posebnog odbora za pitanja tehničkih barijera u trgovini, kako bi olakšale i harmonizirale tehničke propise, standarde i obvezne procedure ocjene usklađenosti sa ciljem ukidanja tehničkih barijera u trgovini.

b. Strane će informirati Zajednički odbor, ili posebni odbor za pitanja tehničkih barijera u trgovini o bilo kojem nacrtu teksta za novi tehnički propis (uključujući bilo koje obavezujuće procedure ocjene usklađenosti) ili standard, najmanje devedeset dana prije njegovog usvajanja osim u slučaju hitnosti kao što je navedeno u WTO Sporazumu o tehničkim barijerama u trgovini. Ukoliko Strana predloži preuzimanje evropskog ili međunarodnog tehničkog propisa ili standarda, odnosni period je trideset dana.

c. Strane se snažno podstiču da, bez štete po WTO Sporazum o tehničkim barijerama u trgovini, harmoniziraju svoje tehničke propise, standarde i procedure ocjenjivanja usklađenosti sa onima Evropske zajednice osim ukoliko bi njihova upotreba bila neefikasna ili neodgovarajući način za ispunjenje legitimnog cilja kojem Strane teže.
4. Strane se obavezuju da stupe u pregovore za zaključivanje plurilateralnih sporazuma o harmonizaciji njihovih tehničkih propisa i standarda, i međusobnog priznavanja procedura ocjenjivanja usklađenosti u skladu sa relevantnim odredbama WTO Sporazuma o tehničkim barijerama u trgovini te drugim međunarodnim sporazumima prije 31. decembra 2010. godine.
5. Ukoliko Strana smatra da je bilo koja druga Strana usvojila ili je u procesu usvajanja mjere koja predstavlja nepotrebnu tehničku barijeru u trgovini, odnosna Strana će izvijestiti Zajednički odbor ili posebni odbor za pitanja tehničkih barijera u trgovini, koji će odlučiti o aktivnosti koja treba biti poduzeta.
6. Bilo koje pitanje koje proizađe iz primjene ovog člana rješavat će se u skladu sa odredbama člana 42 ovog Sporazuma.

POGLAVLJE V
OPĆE ODREDBE

A. -Operativna pravila

Član 14
Pravila o porijeklu i saradnja u carinskim pitanjima

1. Osim ako nije drugačije utvrđeno u ovom Sporazumu, Aneks 4 utvrđuje pravila porijekla za primjenu odredaba ovog Sporazuma i načine administrativne saradnje u carinskim pitanjima. Zajednički odbor može odlučiti da izmijeni odredaba Aneksa 4.

2. Aneks 5 utvrđuje zajednička pravila o međusobnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima.
3. Strane će preduzeti odgovarajuće mjere, uključujući redovne revizije od strane Zajedničkog odbora, kako bi osigurale efikasnu i harmoniziranu primjenu Aneksa 4 i 5 te odgovarajućih članova ovog Sporazuma.
4. Strane će pojednostaviti i olakšati carinske procedure te smanjiti, što je moguće više, formalnosti nametnute u vezi sa trgovinom. One će riješiti sve poteškoće koje proizađu iz primjene ovih odredaba u skladu sa odredbama člana 42.

Član 15 **Fiskalna diskriminacija**

1. Strane će se suzdržati od bilo koje mjere ili prakse interne fiskalne prirode kojom se, bilo direktno ili indirektno, stvara diskriminacija između proizvođača porijeklom iz Strana, te će ukinuti takve mjere tamo gdje postoje od stupanja na snagu ovog Sporazuma.
2. Proizvodi koji su izvezeni na teritoriju jedne od Strana ne mogu ostvariti povrat domaćih poreza veći od iznosa indirektnog oporezivanja određenog za njih.

Član 16 **Plaćanja**

1. Plaćanja u slobodno konvertibilnim valutama koja se odnose na trgovinu robama između Strana i transfer takvih plaćanja na teritoriju Strane, u kojoj je sjedište povjerioca, bit će slobodna od bilo kakvih ograničenja.
2. Strane će se suzdržati od bilo kakvih deviznih ili administrativnih ograničenja za odobravanje, otplatu ili primanje kratkoročnih i srednjoročnih kredita za trgovinu robama u kojoj učestvuje rezident.
3. Bez obzira na odredbe stava 2 ovog člana, sve mjere koje se tiču tekućih plaćanja u vezi sa kretanjem roba bit će u skladu sa uvjetima utvrđenim u članu VIII Sporazuma o Međunarodnom monetarnom fondu, te će se primjenjivati na nediskriminatornoj osnovi.

Član 17 **Opća izuzeća**

Ovaj Sporazum neće sprječavati zabrane ili ograničenja uvoza, izvoza ili roba u tranzitu opravdanih po osnovu javnog morala, javne politike ili javne sigurnosti; zaštite zdravlja i života ljudi, životinja ili biljaka, zaštite nacionalnog blaga od umjetničke, historijske ili arheološke vrijednosti; zaštite intelektualnog vlasništva ili pravila koja se odnose na zlato ili srebro ili očuvanje iscrpivih prirodnih izvora ukoliko se takve mjere provode u skladu sa ograničenjima domaće proizvodnje ili potrošnje. Takve zabrane ili ograničenja neće, međutim, predstavljati sredstva samovoljne diskriminacije ili prikrivenog ograničenja trgovine između Strana.

Član 18 **Sigurnosna izuzeća**

Ništa u ovom Sporazumu neće spriječiti Stranu od preduzimanja bilo koje mjere, koju smatra potrebnom:

1. da spriječi otkrivanje informacija suprotno njezinim bitnim sigurnosnim interesima;
2. za zaštitu svojih bitnih sigurnosnih interesa ili za provođenje međunarodnih obaveza ili nacionalnih politika:
 - a. koje se odnose na promet oružja, municije i ratnog materijala, pod uvjetom da takve mjere ne pogoršavaju uvjete konkurencije u vezi proizvođača koji nisu namijenjeni isključivo za vojne ciljeve, kao i u vezi s takvim prometom drugim robama, materijalima i uslugama koji se obavlja direktno ili indirektno za

potrebe snabdijevanja vojske; ili

- b. u vezi s neširenjem bioloških i hemijskih oružja, nuklearnog oružja ili drugih nuklearnih naprava; ili
- c. koje su preduzete u vrijeme rata ili druge ozbiljne međunarodne napetosti koja predstavlja prijetnju ratom.

B.— Pravila konkurencije

Član 19

Državni monopoli i državna trgovinska preduzeća

1. Strane će prilagoditi sve državne monopole komercijalne prirode ili državna trgovinska preduzeća kako bi osigurale da, u skladu sa WTO odredbama, ne bude diskriminacije između preduzeća Strana u vezi uvjeta pod kojima se proizvodi plasiraju na tržište. Strane će informirati Zajednički odbor o mjerama koje usvoje za provođenje ove odredbe.
2. Odredbe stavova 1 i 3 ovog člana primjenjivat će se na svako tijelo putem kojeg nadležne vlasti Strana, po zakonu ili u praksi, bilo direktno ili indirektno, nadgledaju, određuju ili značajno utiču na uvoz ili izvoz između Strana. Ove odredbe će se na isti način primjenjivati na monopole koje Država prenese na druge.
3. Strane će se suzdržati od uvođenja bilo koje nove mjere koja je u suprotnosti sa načelima utvrđenim u stavovima 1 i 2 ovog člana ili koje ograničavaju obim članova koji se odnose na zabranu carina i količinskih ograničenja između Strana.

Član 20

Pravila konkurencije u poduzetništvu

1. Slijedeće nije u skladu sa pravilnim funkcioniranjem ovog Sporazuma ukoliko može uticati na trgovinu između Strana:
 - a. svi ugovori između poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i dogovorno djelovanje poduzetnika koja imaju za cilj ili efekat sprječavanje, ograničavanje ili poremećaj konkurencije na teritorijama Strana u cijelini ili na njihovom značajnijem dijelu;
 - b. zloupotreba dominantne pozicije od strane jednog ili više poduzetnika na teritoriji Strana u cijelini ili na njihovom značajnijem dijelu.
2. Bilo koja praksa koja je u suprotnosti sa ovim članom procjenjivat će se na osnovu principa pravila konkurencije koja se primjenjuju u Evropskoj zajednici, posebno članova 81, 82 i 86 Ugovora o osnivanju Evropske zajednice.
3. Do 1. maja 2010. godine odredbe stavova 1 i 2 će se primjenjivati na aktivnosti svih poduzeća uključujući javna poduzeća i poduzeća kojima Strane odobravaju posebna ili ekskluzivna prava. Poduzeća kojima su povjerene uslužne djelatnosti od općeg ekonomskog interesa ili koja imaju karakter monopola koji ostvaruje prihod, bit će predmetom odredaba stavova 1 i 2 ukoliko primjena ovih odredbi ne ometa obavljanje, po zakonu ili u praksi, određenih javnih zadataka koji su im dodijeljeni.
4. Vezano za proizvode navedene u Poglavlju III odredbe utvrđene u stavu 1(a) neće se primjenjivati na takve ugovore, odluke i prakse koje čine integralni dio organizacije domaćeg tržišta.
5. Strane se obavezuju da će primjenjivati svoje odnosne zakone o konkurenciji sa ciljem ukidanja praksi navedenih u stavu 1.

6. Strane će izvještavati jedna drugu o relevantnim aktivnostima provođenja i razmjenjivati informacije. Niti od jedne Strane se neće tražiti da objavi informacije koje su povjerljive u skladu sa njezinim domaćim zakonodavstvom. Na zahtjev, konkurencijska tijela odnosno druga relevantna tijela odnosnih Strana stupit će u konsultacije kako bi olakšale ukidanje praksi navedenih u stavovima 1 i 2. Strana kojoj se obratilo posvetit će punu pažnju tom zahtjevu. Ova saradnja neće sprječavati Strane da donose samostalne odluke.
7. Ukoliko Strana smatra da određena praksa nije u skladu sa stavovima 1 - 4 ovog člana, te ukoliko takva praksa prouzrokuje ili prijeti prouzrokovanjem ozbiljne štete interesima te Strane ili materijalne štete njezinoj domaćoj industriji, ista može poduzeti odgovarajuće mjere pod uvjetima i u skladu sa procedurom utvrđenom u članu 24.

Član 21 **Državna pomoć**

1. Bilo koja pomoć koju odobri Strana ili je odobrena iz državnih izvora u bilo kojem obliku, koja remeti ili prijeti remećenjem konkurencije davanjem prednosti određenim robama će, ukoliko može uticati na trgovinu između odnosne Strane i drugih Strana u ovom Sporazumu, biti u suprotnosti sa pravilnim funkcioniranjem ovog Sporazuma.
2. Odredbe stava 1 se neće primjenjivati na proizvode navedene u Poglavlju III.
3. Strane se obavezuju da će primjenjivati svoje odgovarajuće zakone s ciljem da se osigura primjena načela pomenutih u stavu 1.
4. Bilo koja praksa koja je suprotna ovom članu ocjenjivat će se na bazi principa pravila o državnoj pomoći koji se primjenjuju u Evropskoj zajednici, posebno iz člana 87 Ugovora o osnivanju Evropske zajednice.
5. Ukoliko Strana smatra da je određena praksa, u suprotnosti sa uvjetima stava 1, te da uzrokuje ili prijeti uzrokovanjem ozbiljne štete po interese te Strane ili materijalne štete njezinoj domaćoj industriji, ista može poduzeti odgovarajuće mjere pod uvjetima i u skladu sa odredbama utvrđenim u članu 24.
6. Ništa u ovom članu neće sprječavati ili uticati na bilo koji način na poduzimanje kompezatornih mjera od bilo koje Strane u skladu sa relevantnim članovima GATT-a i WTO Sporazuma o subvencijama i kompezatornim mjerama ili relevantnim unutrašnjim zakonodavstvom.
7. Svaka Strana će osigurati transparentnost u području državne pomoći, između ostalog, godišnjim izvještavanjem Zajedničkog odbora o ukupnom iznosu i raspodjeli dodijeljene pomoći, te dostavljanjem drugim Stranama, na zahtjev, informacija o programima pomoći i konkretnim pojedinačnim slučajevima državne pomoći.

C. — Grupna pravila zaštite

Član 22 **Anti-damping mjere**

1. Ukoliko Strana smatra, da u trgovini sa drugom Stranom, dolazi do dampinga u smislu člana VI GATT-a, ista može preduzeti odgovarajuće mjere protiv takve prakse skladu sa WTO Sporazumom o provođenju člana VI GATT-a, te pod uvjetima utvrđenim u Zajedničkoj izjavi koja se odnosi na ovaj član.
2. Strana će odmah izvijestiti bilo koju odnosnu Stranu i Zajednički odbor o aktivnostima i mjerama koje poduzima te će odmah će dostaviti sve relevantne informacije.

Član 23

Opće zaštitne mjere

1. Strane potvrđuju svoja prava da poduzmu zaštitne mjere u skladu sa članom XIX GATT-a i WTO Sporazumom o zaštitnim mjerama pod uvjetima utvrđenim u Zajedničkoj izjavi koja se odnosi na ovaj član.
2. Bez obzira na stav 1, kada se kao rezultat obaveza Strane po ovom Sporazumu bilo koji proizvod uvozi iz Strane u ovom Sporazumu u tako povećanim količinama i pod takvim uvjetima da prouzrokuje ili prijeti prouzrokoivanjem:
 - a. ozbiljne štete domaćim proizvođačima sličnih ili direktno konkurentnih proizvoda na teritoriji Strane uvoznice, ili
 - b. ozbiljnih poremećaja u bilo kojem sektoru privrede koji bi mogli dovesti do ozbiljnog pogoršanja ekonomske situacije Strane uvoznice,

Strana uvoznica može preduzeti odgovarajuće bilateralne zaštitne mjere prema drugoj Strani u ovom Sporazumu pod uvjetima i u skladu sa relevantnim procedurama utvrđenim u članu 24.

Član 23 bis

Bez obzira na ostale odredbe ovog Sporazuma, posebno člana 23, s obzirom na posebnu osjetljivost poljoprivrednog tržišta, ako uvoz proizvoda porijeklom iz jedne Strane, koje su predmetom koncesija odobrene u skladu sa Aneksom 3, prouzrokuje ozbiljan poremećaj na tržištima ili domaćim regulatornim mehanizmima u drugoj Strani, obje Strane će odmah stupiti u konsultacije kako bi se pronašlo odgovarajuće rješenje. U očekivanju takvog rješenja, odnosna Strana može preduzeti odgovarajuće mjere koje smatra potrebnim.

Član 24

Uvjeti i procedure za poduzimanje mjera

1. Prije pokretanja procedure za primjenu mjera predviđenih u članovima 20, 21 i 23 Strane će nastojati riješiti bilo kakve razlike između njih putem direktnih konsultacija.
2. Ukoliko Strana podvrgne uvoz proizvoda koji mogu dovesti do situacije navedene u članu 23, administrativnoj proceduri koja ima za cilj brzo pribavljanje informacija o trendovima kretanja trgovine, o tome će izvijestiti odnosne Strane.
3. Bez štete po stav 7 ovog člana, Strana koja namjerava pribjeći mjerama predviđenim u članovima 20, 21 i 23, odmah će o tome izvijestiti bilo koju odnosnu Stranu i Zajednički odbor te dostaviti sve relevantne informacije. Zajednički odbor će bez odgađanja ispitati slučaj, te može donijeti bilo kakvu preporuku potrebnu da se okončaju poteškoće o kojima se izvijestilo. U odsustvu takve preporuke u roku od 30 kalendarskih dana od kada je predmet dostavljen Zajedničkom odboru, ili ukoliko je sporna praksa nije ukinuta u periodu koji odredi Zajednički odbor, te ukoliko je problem još uvijek prisutan, Strana koja se žali može usvojiti odgovarajuće mjere potrebne da se situacija popravi.
4. Mjere utvrđene u članovima 21, 23 i 42 će biti u odnosu na njihov obim i trajanje, ograničene na ono što je striktno potrebno da se otkloni problem i neće prelaziti štetu prouzrokovanu takvom praksom. Prioritet će se dati onim mjerama koje najmanje remete funkcioniranje ovog Sporazuma.
5. Bilateralne zaštitne mjere prema članu 23 sastojat će se od povećanja odgovarajuće stope carine koja se primjenjuje prema ovom Sporazumu. Rezultirajuća stopa carine neće prelaziti onu koja je manja od:
 - a. MFN carinske stope koja se primjenjuje i koja je na snazi u trenutku kada je aktivnost preduzeta, ili
 - b. MFN carinske stope koja se primjenjuje i koja je na snazi na dan koji neposredno prethodi danu stupanja na snagu ovog Sporazuma.

Bilateralne zaštitne mjere će sadržavati jasne elemente koji postepeno vode njihovom ukidanju i neće biti preduzete na period duži od jedne godine. Mogu biti obnovljene najviše dva puta. Niti jedna mjera se neće primjenjivati na uvoz proizvoda koji je prethodno bio predmetom takve mjere u periodu od dvije godine od isteka mjere.

6. O mjerama koje su preduzete u skladu sa članovima navedenim u stavu 4 i 5 odmah će se izvjestiti druge Strane i Zajednički odbor. Zajednički odbor će nadgledati provođenje ovih mjera posebno sa ciljem njihovog ublažavanja ili ukidanja što je prije moguće.
7. Kada je, zbog vanrednih i kritičnih okolnosti koje zahtijevaju hitno djelovanje, nemoguće prethodno ispitivanje ili informiranje, kao što može biti slučaj, odnosna Strana može, u slučaju člana 23, stav 2, odmah primijeniti privremene mjere nužne da se popravi situacija. Takve privremene mjere se mogu primjenjivati najduže 200 kalendarskih dana. O privremenim mjerama će se odmah izvjestiti te će se održati konsultacije između Strana što je prije moguće unutar Zajedničkog odbora i u skladu sa relevantnim stavovima ovog člana.

Član 25 **Poteškoće s platnim bilansom**

Kada jedna od Strana ima ozbiljnih poteškoća sa platnim bilansom, ili joj to neposredno prijete, odnosna Strana može usvojiti restriktivne uvozne mjere na *erga omnes* osnovi u skladu sa WTO odredbama. Takve mjere će, posebno, biti ograničenog trajanja, te neće prelaziti ono što je neophodno za poboljšanje stanja platnog bilansa. Mjere će se postepeno ublažavati kako se budu poboljšavali uvjeti platnog bilansa, te će biti ukinute kada uvjeti više ne budu opravdavali njihovo održavanje. Strana će odmah informirati druge Strane o njihovom uvođenju te, kad god je to izvodljivo, o vremenskom rasporedu za njihovo ukidanje.

POGLAVLJE VI **NOVA TRGOVINSKA PITANJA**

A.- Usluge

Član 26 **Obim i definicije**

Članovi u Dijelu A ovog Poglavlja primjenjuju se na mjere koje usvoje Strane a koje utiču na trgovinu uslugama. Za potrebe ovog Sporazuma, trgovina uslugama je definirana u skladu sa članom I i, ukoliko je to odgovarajuće, članom XXVIII Općeg sporazuma o trgovini uslugama (u daljem tekstu «GATS»).

Član 27 **Ciljevi**

Strane će postepeno razvijati i širiti svoju saradnju sa ciljem postizanja postepene liberalizacije i međusobnog otvaranja njihovih tržišta uslugama, u kontekstu evropskih integracija, uzimajući u obzir relevantne odredbe GATS-a i obaveze preuzete na osnovu GATS-a od Strana koje su članice WTO-a.

Član 28 **Elektronska trgovina**

Priznajući da upotreba elektronskih načina povećava trgovinske mogućnosti u mnogim sektorima, Strane su saglasne da međusobno unaprjeđuju razvoj elektronske trgovine između njih, posebno saradujući na pristupu tržištu i pitanjima regulative do kojih je dovela elektronska trgovina.

Član 29
Razvojna klauzula

Zajednički odbor će godišnje razmatrati rezultate saradnje navedene u članu 27 te će, ukoliko je to odgovarajuće, preporučiti, u skladu sa svojim poslovnikom o radu, pokretanje pregovora sa ciljem postepenog postizanja visokog nivoa liberalizacije u skladu sa članom V GATS-a. Obaveze preuzete u takvim pregovorima bit će utvrđene u rasporedima koji će činiti sastavni dio ovog Sporazuma.

b.- Investicije

Član 30
Obim

1. Strane potvrđuju svoja prava i obaveze koje postoje po bilateralnim investicionim sporazumima nabrojane u Aneksu 6.
2. Odredbe članova 30-33 ovog Sporazuma su bez štete po prava i obaveze Strana koji proističu iz Sporazuma navedenih u Aneksu 6.
3. Strane su saglasne da bilo koji spor u vezi sa tumačenjem ili primjenom odredaba članova 30-33 neće biti podnesen na arbitražni postupak utvrđen u članu 43, ukoliko taj spor može biti podnesen na arbitražne postupke predviđene jednim od sporazuma navedenih u Aneksu 6.

Član 31
Ciljevi

1. Strane će stvoriti i održavati stabilne, povoljne i transparentne uvjete za investitore drugih Strana koji investiraju ili žele investirati na njihovim teritorijama.
2. Svaka Strana će promovirati što je moguće više investicije investitora drugih Strana i dozvoliti će takve investicije u skladu sa svojim domaćim zakonima i propisima.
3. Kada je jedna Strana odobrila investiciju investitora iz drugih Strana, ona će, u skladu sa svojim domaćim zakonima i propisima, odobriti potrebne dozvole i administrativna ovlaštenja u vezi sa takvom investicijom.
4. U tom cilju, Strane će razmjenjivati u okviru Zajedničkog odbora, informacije o svojim zakonima i propisima o uspostavi investicija, kao i o bilo kojim investicionim mogućnostima.

Član 32
Tretman investicija

1. Svaka Strana će osigurati pravedan i jednak tretman i punu zaštitu i sigurnost investicijama investitora drugih Strana.
2. Svaka Strana će štiti investicije investitora drugih Strana izvršene u skladu sa njenim domaćim zakonima i propisima i neće sprječavati nerazumnim ili diskriminatornim mjerama upravljanje, održavanje, korištenje, uživanje, proširenje, prodaju ili likvidaciju takvih investicija. Niti će Strane usvojiti nikakve nove propise ili mjere koje uvode diskriminaciju u pogledu osnivanja firmi bilo koje druge Strane na njezinoj teritoriji.
3. Strana će u pogledu uspostave i rada investicija druge Strane osigurati tretman koji nije manje povoljan od onoga koji odobrava svaka Strana investicijama izvršenim od strane njezinih vlastitih investitora, ili onoga koji je odobren investicijama investitora bilo koje treće Države, ukoliko je ovaj tretman povoljniji.

4. Odredbe nediskriminatornog tretmana, nacionalnog tretmana i Tretmana najpovlaštenije nacije ovog Sporazuma neće se primjenjivati na sve sadašnje i buduće prednosti koje odobri bilo koja Strana na osnovu njezinog članstva u carinskoj, ekonomskoj ili monetarnoj uniji, zajedničkom tržištu ili području slobodne trgovine. Niti će se takav tretman odnositi na bilo koju prednost koju bilo koja Strana odobri investitorima treće Države na osnovu sporazuma o dvostrukom oporezivanju ili drugih sporazuma u vezi sa pitanjima poreza na bazi reciprociteta.

Član 33 **Razvojna klauzula**

1. Strane će se konsultovati unutar Zajedničkog odbora, s ciljem postepenog postizanja široke koordinacije njihovih politika investiranja.
2. U tom cilju, Strane potvrđuju svoju opredijeljenost da postepeno revidiraju svoje unutrašnje pravne okvire u pogledu investicija, sa ciljem olakšanja uvjeta investiranja. Strane će razmjenjivati informacije o ovim pitanjima unutar Zajedničkog odbora, u skladu sa članom 31, stav 4.
3. Strane će također ispitati mogućnosti odobravanja sličnih dopunskih prednosti, u skladu sa njihovim zakonima i propisima, investitorima drugih Strana ili, što može biti slučaj, investitorima trećih Država.

C.- Javne nabavke

Član 34 **Obim i definicije**

Ovaj Sporazum se odnosi na sve zakone, propise, procedure ili prakse u vezi sa bilo kojom nabavkom od strane centralnih ili nižih vladinih tijela ili drugih relevantnih tijela. Ništa u članovima 26-29 ovog Sporazuma neće biti sačinjeno tako da nameće bilo kakvu obavezu u odnosu na vladinu nabavku. Primjenjivat će se definicije člana I WTO Sporazuma o vladinim nabavkama.

Član 35 **Ciljevi**

1. Svaka Strana će od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma osigurati da se nabavke njezinih subjekata obavljaju na transparentan i razuman način, tretirajući sve dobavljače drugih Strana jednako, te da su bazirane na načelu otvorene i efikasne konkurencije.
2. Svaka strana će ne kasnije od 1. maja 2010. godine osigurati postepeno i efikasno otvaranje svog tržišta vladinih nabavki tako da, u odnosu na bilo koje relevantne zakone, propise, procedure i prakse, robe, usluge i dobavljači drugih Strana dobiju tretman ne manje povoljan od onog koji se odobrava domaćim robama, uslugama i dobavljačima. Naročito, Strane će osigurati da njihovi subjekti:
 - a. ne tretiraju lokalnog dobavljača manje povoljno od drugog lokalnog dobavljača na osnovu stepena stranog partnerstva, ili vlasništva lica druge Strane; i
 - b. ne diskriminiraju lokalne dobavljače na osnovu toga što su robe ili usluge koje taj dobavljač nudi za određenu nabavku, robe ili usluge druge Strane.
3. Ovaj član se neće primjenjivati na mjere koje se odnose na carine ili druge takse bilo koje vrste koje se nameću na ili su u vezi sa uvozom, metodom nametanja takvih dažbina i taksu, drugih uvoznih propisa, uključujući ograničenja i formalnosti, niti na mjere koje utiču na trgovinu uslugama osim mjera kojima se konkretno uređuju vladine nabavke.

Član 36
Razvojna klauzula

1. Strane će redovno revidirati u Zajedničkom odboru napredak u otvaranju njihovih tržišta vladinih nabavki. Prva revizija će se izvršiti ne kasnije od 1. maja 2008. godine te će se fokusirati na ispunjenje člana 35, stav 1. Na osnovu ovih revizija, Zajednički odbor može preporučiti dalje aktivnosti za ispunjenje ciljeva člana 35, stav 2.
2. Ukoliko bilo koja Strana odobri u budućnosti trećoj strani prednosti u vezi pristupa svojim respektivnim tržištima nabavki veće od onoga to je dogovoreno u ovom Sporazumu, ponudit će adekvatne mogućnosti drugim Stranama da stupe u pregovore s ciljem proširenja ovih prednosti na njih na recipročnoj osnovi.

D.- Zaštita intelektualnog vlasništva

Član 37
Obim i definicije

Za potrebe ovog Sporazuma, prava intelektualnog vlasništva podrazumijevaju prava industrijskog vlasništva (patente, zaštitne znakove, industrijske dizajne i geografske oznake), autorska i srodna prava, topografije integriranih kola, kao i zaštitu od nelojalne konkurencije kao što je navedeno u članu 10 *bis* Pariske konvencije za zaštitu industrijskog vlasništva te zaštitu neotkrivenih informacija kao što je navedeno u članu 39 Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (u daljem tekstu «TRIPS»).

Član 38
Ciljevi

1. Strane će odobriti i osigurati adekvatnu i efikasnu zaštitu prava intelektualnog vlasništva u skladu sa međunarodnim standardima, a posebno TRIPS-om, uključujući efikasne načine provođenja takvih prava predviđenih u međunarodnim konvencijama i ugovorima.
2. Strane će nastaviti osiguravati adekvatno i efikasno provođenje obaveza koje proizilaze iz konvencija navedenih u Aneksu 7.
3. Strane koje ispunjavaju uvjete a koje još nisu članice konvencija navedenih u Aneksu 7 pristupit će istim te poduzeti sve potrebne mjere sa ciljem adekvatnog i efikasnog provođenja obaveza koje proizilaze iz njih, ne kasnije od 1. maja 2014. godine.

Član 39
Razvojna klauzula

1. Ukoliko bilo koja Strana, nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, ponudi trećoj strani dodatne prednosti ili povlastice u vezi prava intelektualnog vlasništva veće od onoga što je dogovoreno u Dijelu D ovog Poglavlja, ona će biti saglasna da stupi u konsultacije sa drugim Stranama sa ciljem proširenja ovih prednosti ili povlastica na sve njih na onovi reciprociteta.
2. Iako Strane izražavaju svoju opredijeljenost za poštivanje obaveza koje proizilaze iz multilateralnih konvencija navedenih u Aneksu 7, Strane mogu odlučiti da u ovaj Aneks uvrste druge multilateralne konvencije iz ove oblasti, te potvrđuju svoju opredijeljenost da revidiraju Dio D ovog Poglavlja, ne kasnije od 1. maja 2011. godine.

POGLAVLJE VII
PRAVILA FUNKCIONIRANJA

Član 40
Zajednički odbor

1. Strane su saglasne da uspostave Zajednički odbor sačinjen od predstavnika Strana.
2. Zajednički odbor će nadzirati i upravljati provođenjem ovog Sporazuma. Zajednički odbor će biti podržan stalnim sekretarijatom, smještenim u Briselu. Zajednički odbor će odlučiti o funkcijama i administrativnim pravilima sekretarijata.
3. Za potrebe pravilnog provođenja ovog Sporazuma, Strane će razmjenjivati informacije te će, na zahtjev bilo koje Strane, održati konsultacije unutar Zajedničkog odbora. Zajednički odbor će nastaviti razmatrati mogućnosti za dalje uklanjanje prepreka trgovini između Strana.
4. Zajednički odbor može donositi odluke u za to predviđenim slučajevima u ovom Sporazumu. Po ostalim pitanjima Zajednički odbor može davati preporuke.

Član 41
Procedura Zajedničkog odbora

1. Zajednički odbor će se sastajati kad god je to potrebno a najmanje jednom godišnje. Svaka Strana može tražiti održavanje sastanka.
2. Zajednički odbor je djelovati koncenzusom.
3. Osim za odluku navedenu u članu 14, stav 1, predstavnik Strane u Zajedničkom odboru može prihvatiti odluku sa rezervom koja se odnosi na ispunjenje domaćih pravnih uvjeta. Odluka će stupiti na snagu, ukoliko ne sadrži kasniji datum, na dan kada se o povlačenju rezerve izvijesti Depozitar.
4. Zajednički odbor će, na svojoj prvoj sjednici nakon stupanja na snagu ovog Sporazum, usvojiti svoj poslovnik o radu koji će, između ostalog, sadržavati odredbe o sazivanju sastanaka, određivanju Predsjedavajućeg te njegovog/njezinog mandata.
5. Zajednički odbor može odlučiti da uspostavi odgovarajuća tijela, kao što su radne grupe, radne grupe sa zadatkom, pododbori i druga tijela koje smatra potrebnim za pomoć u obavljanju njegovih zadataka.
6. Zajednički odbor će usvojiti zajednički dogovorenu listu medijatora od osoba koje su kvalificirane za medijaciju u sporu u skladu sa UNCITRAL-ovim Pravilima o mirenju.

Član 42
Ispunjavanje obaveza i konsultacije

1. Strane će preduzeti sve potrebne mjere neophodne za ispunjavanje njihovih obaveza po ovom Sporazumu. One će se pobrinuti da se postignu ciljevi utvrđeni u ovom Sporazumu. Ukoliko dođe do bilo kakve razlike u vezi tumačenja i primjene ovog Sporazuma, odnosno Strane će na svaki način pokušati, kroz saradnju i konsultacije, ako je potrebno u Zajedničkom odboru, da postignu obostrano zadovoljavajuće rješenje.
2. Svaka Strana može u pisanoj formi od Zajedničkog odbora tražiti da se konsultacije sa drugom Stranom u vezi neke postojeće ili predložene mjere ili u vezi bilo kojeg drugog pitanja za koje smatra da bi moglo uticati na provođenje ovog Sporazuma održe unutar Zajedničkog odbora. Strana koja traži konsultacije će u isto vrijeme o tome pismeno izvijestiti druge Strane, te dostaviti sve relevantne informacije. Zajednički odbor može predložiti odgovarajuće mjere.

3. Ukoliko se odnosne strane tako dogovore, ove konsultacije se mogu obaviti u prisustvu medijatora. Ukoliko se odnosne Strane ne dogovore o medijatoru, Predsjedavajući Zajedničkog odbora će ili, ako je on državljanin ili stanovnik jedne od odnosnih Strana, tada prvi od njegovih predhodnika koji nije, imenovati medijatora u roku od 20 kalendarskih dana od prijema prvog pisanog zahtjeva za medijaciju u skladu sa pravilima utvrđenim u Aneksu 8. Medijator će dostaviti konačni izvještaj Zajedničkom odboru najkasnije 60 kalendarskih dana nakon njegovog/njezinog imenovanja. Ukoliko se ne može pronaći nikakvo rješenje na bazi medijatorovog izvještaja, Zajednički odbor će razmatrati pitanje s ciljem pronalazaženja zajednički prihvatljivog rješenja. Ukoliko to ne uspije, Zajednički odbor će predložiti odgovarajuće mjere.
4. Ukoliko Strana smatra da je druga Strana propustila da ispuni neku obavezu prema ovom Sporazumu, a bilateralne konsultacije, medijacija ili Zajednički odbor nisu uspjeli da dovedu do zajednički prihvatljivog rješenja u roku od 90 kalendarskih dana od prijema obavijesti navedene u stavu 2, odnosna Strana može preduzeti privremene mjere za uravnoteženje pod uvjetima i u skladu sa procedurama utvrđenim u članu 24. O preduzetim mjerama odmah će se izvijestiti Strane i Zajednički odbor, koji će održavati redovne konsultacije s ciljem njihovog ukidanja. Mjere će biti ukinute kada uvjeti, po mišljenju Zajedničkog odbora, više ne budu opravdavali njihovo održavanje ili, ukoliko je spor podnesen na arbitražu, kada Zajednički odbor odluči da je arbitražna odluka donesena i ispoštovana.

Član 43 **Arbitraža**

1. Sporove između Strana, do kojih dođe nakon što ovaj Sporazum stupi na snagu između odnosnih Strana i koji se odnose na tumačenje ili primjenu prava i obaveza po njemu, koji nisu riješeni putem direktnih konsultacija u Zajedničkom odboru u roku od 90 kalendarskih dana od datuma prijema zahtjeva za konsultacije, bila koja Strana može uputiti na arbitražu upućivanjem pisane obavijesti drugoj Strani u sporu. Kopija ove obavijesti bit će dostavljena svim Stranama u ovom Sporazumu. Kada više od jedne Strane traži podnošenje spora arbitražnom tribunalu sa istom Stranom koji se odnosi na isto pitanje, kad god je to izvedivo treba biti uspostavljen jedinstveni arbitražni tribunal da razmotri takve sporove.
2. Arbitražni tribunal će rješavati spor u skladu sa odredbama ovog Sporazuma, te bilo kojim drugim primjenjivim pravilima međunarodnog prava. Tribunal će uvažiti *amicus curiae* izvještaje od Strane koja nije uključena u spor.
3. Uspostava i funkcioniranje arbitražnog tribunala bit će regulirano Aneksom 9. Odluka arbitražnog tribunala bit će konačna i obavezujuća za Strane u sporu.
4. Sporovi koji su predmetom konsultacija ili arbitraže prema ovom Sporazumu ne mogu biti podneseni WTO-u na rješavanje spora. Niti može neko pitanje ili spor u WTO proceduri za rješavanje sporova biti podneseni na arbitražu po ovom članu.

Član 44 **Transparentnost**

1. Svaka Strana će odmah objaviti bilo koji zakon, propis, sudsku odluku i administrativnu odluku o općoj primjeni i proceduri, uključujući standardne ugovorne klauzule, ili bilo kakve njihove izmjene u vezi sa pitanjima obuhvaćenim ovim Sporazumom.
2. Svaka Strana će odmah odgovoriti na sve zahtjeve druge Strane za konkretnim informacijama o bilo kojoj od njenih mjera opće primjene ili međunarodnih sporazuma koji pripadaju ili utiču na ovaj Sporazum. Strane će uspostaviti kontaktni punkt kojem će takvi zahtjevi biti dostavljani. Kontakt osobe će odmah proslijediti zahtjev relevantnim domaćim agencijama.

Član 45
Opća razvojna klauzula

1. Ukoliko Strana smatra da bi, u interesu privreda Strana, bilo korisno razviti i produbiti odnose uspostavljene ovim Sporazumom njihovim proširenjem na oblasti koje nisu njime obuhvaćene, dostavit će obrazložen zahtjev drugim Stranama. Strane mogu dati upustvo Zajedničkom odboru da ispita takav zahtjev te, tamo gdje je to odgovarajuće, da preporuke, posebno s ciljem otvaranja pregovora.
2. Sporazumi koji rezultiraju iz procedure navedene u stavu 1 bit će predmetom ratifikacije ili odobravanja od Strana u skladu sa njihovim unutrašnjim pravnim procedurama.

Član 46
Trgovinski odnosi uređeni ovim i drugim sporazumima

Ovaj Sporazum neće spriječavati održavanje ili osnivanje carinskih unija, područja slobodne trgovine ili aranžmana pogranične trgovine u mjeri u kojoj oni ne utiču negativno na trgovinski režim, a posebno odredbe koje se tiču pravila o porijeklu predviđenih ovim Sporazumom.

Član 47
Aneksi

1. Aneksi i Zajedničke izjave uz ovaj Sporazum čine njegov sastavni dio.
2. Zajednički odbor može odlučiti da izmijeni Anekse u skladu sa odredbama člana 40, stav 4, te u skladu sa domaćim zakonskim uvjetima Strana.
3. Ukoliko se Strane ne dogovore drugačije, izmjene navedene u stavu 2 ovog člana stupit će na snagu u skladu sa članom 41, stav 3 ovog Sporazuma.

Član 48
Izmjene

Izmjene ovog Sporazuma osim onih navedenih u članu 47 stupit će na snagu na dan prijema zadnje pisane obavijesti putem diplomatskih kanala, kojom sve Strane izvještavaju Depozitara da su njihovi domaći pravni uvjeti za stupanje na snagu izmjenjena ispunjeni.

Član 49
Pristupanje Sporazumu

1. Pristupanje ovom Sporazumu može se vršiti uz pristanak svih Strana.
2. Rokovi i uvjeti za pristupanje bit će utvrđeni u sporazumu o pristupanju zaključenom između svih Strana u ovom Sporazumu s jedne strane i Strane koja pristupa s druge strane.

Član 50
Stupanje na snagu

Ova konsolidirana verzija Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA 2006) će stupiti na snagu na dan stupanja na snagu Sporazum o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini.

Član 51
Trajanje i otkazivanje

1. Ovaj Sporazum je zaključen na neodređeni vremenski period.
2. Svaka Strana može otkazati ovaj Sporazum pisanom obavijesti Depozitaru putem diplomatskih kanala. Otkazivanje će stupiti na snagu prvog dana sedmog mjeseca nakon datuma prijema obavijesti o otkazivanju.
3. Strane su saglasne da će se, u slučaju da bilo koja Strana kandidat postane članicom Evropske unije, ta Strana povući iz ovog Sporazuma. Povlačenje će se desiti najkasnije dan prije nego što članstvo postane efektivno i bez bilo kakvih kompenzacija drugim Stranama zbog promijenjenih uvjeta trgovine.

Član 52
Depozitar

Vlada Republike Hrvatske, u funkciji Depozitara, izvijestit će sve Strane koje su potpisale ovaj Sporazum o bilo kakvoj obavijesti koju je primila u skladu sa članom 4 Sporazum o izmjeni i pristupanju Centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini, te bilo kojem drugom aktu ili obavijesti koja se odnosi na ovaj Sporazum.

ZAJEDNIČKE IZJAVE

Zajednička izjava u vezi primjene WTO pravila i procedura

U mjeri u kojoj se daju reference u kontekstu ovog Sporazuma na pravila i procedure utvrđene u Aneksu 1A, Aneksu 1B i Aneksu 1C Marakeškog sporazuma o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije, Strane su saglasne da ih primjenjuju bez obzira da li su ili nisu članice WTO-a.

Zajednička izjava o saradnji i pomoći

Strane će nastojati, gdje je to moguće, razvijati ekonomsku i tehničku saradnju i pomoć kako bi pružile jedna drugoj, posebno, mada ne isključivo:

- a. savjete o načinima organiziranja odgovarajuće podsticajne infrastrukture za investicije, uključujući agencije za promoviranje investicija;
- b. okvire i procedure za stimuliranje zajedničkih investicija, zajedničkih poduhvata i proizvodnje za tržišta trećih zemalja;
- c. programe obuke sa ciljem postizanja boljeg razumijevanja njihovih odgovarajućih sistema vladinih nabavki i statistika kao i boljeg pristupa njihovim tržištima;
- d. jednu ili više niže navedenih aktivnosti u vezi prava intelektualnog vlasništva:
 - (i) pravne savjete (komentari o nacrtima zakona, sudskim i administrativnim odlukama, provođenju i drugim pitanjima u vezi sa zaštitom prava intelektualnog vlasništva);
 - (ii) savjete o načinima organiziranja administrativne infrastrukture, kao patentni uredi, društva za naplatu i inspeksijski organi;
 - (iii) obuku na polju upravljanja i tehnika upravljanja pravima intelektualnog vlasništva;
 - (iv) konkretnu obuku sudija, tužilaca, advokata, carinskih i policijskih službenika, te inspektora, kako bi se provođenje zakona učinilo efikasnijim; i
 - (v) aktivnosti na izgradnji svijesti za privatni sektor i civilno društvo o zaštiti i značaju prava intelektualnog vlasništva.

Zajednička izjava o članovima 20 i 21

1. Strane u ovom Sporazumu će ne kasnije od 1. maja 2010. godine osigurati primjenjivost odgovarajućih odredaba u svom domaćem zakonodavstvu.
2. Odredbe o konkurenciji u domaćem zakonodavstvu odnosnih Strana bit će usklađene sa načelima članova 81, 82, 86 i 87 Ugovora o osnivanju Evropske zajednice.
3. Strane će u periodu navedenom u stavu 1 uspostaviti operativno neovisno tijelo koje će biti nadležno za primjenu pravila konkurencije i državne pomoći.

Zajednička izjava o članovima 21, 22 i 23

Strane izjavljuju da neće primjenjivati anti-damping, kompezatorne ili zaštitne mjere dok ne donesu detaljne interne propise kojima se utvrđuju pravila i procedure i određuju tehnička pitanja vezana za primjenu takvih mjera.

Strane će osigurati punu usaglašenost svojih unutrašnjih propisa sa relevantnim WTO odredbama uključujući član VI i XIX GATT-a i Sporazum o provođenju člana VI, Sporazum o subvencijama i kompezatornim mjerama te Sporazum o zaštitnim mjerama. Nakon što ovakva legislativa bude implementirana, Strane će primjenjivati bilo koje antidamping carine, kompezatorne carine i zaštitne mjere u punoj usklađenosti sa relevantnim WTO odredbama.